

HOITOTARVIKEJAKELU Pohjanmaan hyvinvointialue

POTILASOHJE

Sisällysluettelo

1.	Sosiaali- ja terveysministeriön suositus	1
2.	Oikeus ilmaisiin hoitotarvikkeisiin.....	1
3.	Lähetteet.....	1
4.	Tarvikkeet	2
4.1	Inkontinenssi- ja urinaalituotteet.....	2
4.2	Avanepotilaiden hoitotarvikkeet	3
4.3	Diabetestarvikkeet.....	3
4.4	Haavanhoitotarvikkeet.....	4
4.5	Muut pitkäaikaissairaudet.....	4
4.6	Hoitotarvikejakelu ei jaa	4
5.	Jakelupisteet ja yhteystiedot	5

1. Sosiaali- ja terveysministeriön suositus

Kansanterveyslain (66/1992) mukaan kunta vastaa kansanterveystyön hoitamisesta ja osana kansanterveystyötä sairaanhoidon järjestämisestä asukkailleen. Ministeriö suosittelee, että kuntien ja kuntayhtymien (hyvinvointialueiden) ylläpitämät terveyskeskukset luovuttavat pitkäaikaissairaiden potilaiden ja avohoidon potilaiden sairauksien tai niiden jälkitilan seurantaan tarvitsemat hoitotarvikkeet ja -välineet. Ensi sijassa tarkoituksena on tukea pitkäaikaissairaana selviytymistä kotona. Asiakkaita on kohdeltava tasa-arvoisesti ja oikeudenmukaisesti huomioiden yksilölliset tarpeet.

2. Oikeus ilmaisiin hoitotarvikkeisiin

Sosiaali- ja terveysministeriön suosituksen mukaisesti pitkäaikaissairaille potilaille ja avohoidon potilaille annetaan heidän sairautensa tai sen jälkitilan seurantaan varten tarvitsemia hoitotarvikkeita tai hoitovälineitä. Hoitotarvikkeiden ja -välineiden jakaminen perustuu yksilölliseen tarpeeseen ja sitä varten tarvitaan lähete hoitohenkilökunnalta. Tässä ohjeessa tarkoitettujen hoitotarvikkeiden ei sisällä tavaroita, joita lainataan tai palautetaan. Pääsääntönä on, että asiakas itse hankkii ja maksaa henkilökohtaiseen hygieniaan liittyvät tavarat. Hoitotarvikkeita jaetaan ainoastaan pitkäaikaiseen yli 3 kuukautta jatkuvaan tarpeeseen ja korkeintaan 3 kuukautta kerrallaan. Tarvikkeet ovat ilmaisia asiakkaille. Jos tarve on varmuudella pysyvä, kuten hengitys-, diabetes- dialyysi-, avanne- ja virtsaamisapuvälineet sekä inkontinenssituotteet, voidaan tarvikkeita jakaa heti tarpeen ilmennyttyä. Todistuksista vastaavat hoitajat neuvovat ja antavat ohjeita tarvikkeiden käyttöä koskeissa kysymyksissä. Kaikille tuotteille on määrätty enimmäismäärä.

3. Lähetteet

Lähete hoitotarvikejakeluun voi tulla esimerkiksi keskussairaalaan, kaupunkien ja kuntien yleislääketieteellisistä osastoista, lääkäriltä tai sairaanhoitajalta. Lähete ei automaattisesti oikeuta kaikkien tarvikkeiden saamiseen, vaan tarvikkeet jaetaan hyvinvointialueen ohjeiden mukaan. Hoitotarvikejakelussa tarkistetaan muualta tulleet lähetteet. Lähetteen on oltava kirjallinen.

Asiakkaalla on oikeus ilmaisiin hoitotuotteisiin ja hoitotarvikkeisiin, vaikka todistus on tullut toisesta sairaalasta tai yksityisen terveydenhuollon kautta, jos ilmaisten hoitotarvikkeiden kriteerit täyttyvät. Asiakkaan julkisen terveydenhuollon hoitosuunnitelmasta on ilmentävä lääkärin tai muun terveydenhuollon ammattilaisen antama sairauteen liittyvä diagnoosi tai muu selvitys. Jos yksikön sopimustuotteet eivät sisällä valittua hoitotuotetta, valitaan aina mahdollisuuksien mukaan yksikön sopimustuotteista parhaiten vastaava tuote. Kotiintoimitussopimus tehdään, aina kun se on mahdollista. Asiakas saa kolmen kuukauden hoitotarvikkeet kerralla postitse kotiin, valittuun noutopisteeseen tai postiin. Kotiinkuljetus on asiakkaalle ilmainen. Asiakkaan kuuluessa kotisairaanhoidon piiriin hoitotarvikkeiden ja -tuotteiden toimitus voidaan sopia kotisairaanhoidon kanssa.

4. Tarvikkeet

Tuotteiden kappalemäärät ovat ohjeellisia ja niistä voidaan poiketa perustellusta syystä. Tässä tapauksessa tuotteelle annetaan erikoistodistus.

4.1 Inkontinenssi- ja urinaalituotteet

Inkontinenssissa vaippojen ei tule olla ensimmäinen vaihtoehto. Syy on selvitettävä ennen kuin todistus inkontinenssituotteita varten annetaan. Syy ja inkontinenssin hoitomahdollisuuksien selvittäminen on edellytys ilmaisten inkontinenssituotteiden myöntämiselle. Jos asiakkaalla ei ole sairautta tai tilaa, joka selittäisi inkontinenssin, asiakas on ohjattava lääkärin vastaanotolle. Ennen lääkärin tai urologin vastaanottoa asiakkaan on täytettävä kyselylomake inkontinenssista. Inkontinenssitarvikkeita annetaan ainoastaan henkilöille, joilla on *keskivaikea* tai *vaikea virtsainkontinenssi* tai *ulosteinkontinenssi*. Lievästä inkontinenssista kärsivä asiakas ei ole oikeutettu ilmaisiin inkontinenssitarvikkeisiin, vaan hänen tulee maksaa tarvikkeensa itse.

Tarpeen muuttuessa hoitotarviketodistus on aina päivitettävä. Arviointi ja seuranta ovat tärkeitä etenkin, kun on kyse inkontinenssitarvikkeista. Inkontinenssisuojaa valittaessa ja muutettaessa tulee tarkkaan harkita koko, malli ja imukyky. Inkontinenssituotteiden kohdalla tehdään aina sopimus kotiinkuljetuksesta hoitotarvikelijakelussa. Tuotteet kuljetetaan suoraan asiakkaan kotiin 4 kertaa vuodessa 3 kuukauden välein.

- **Virtsakatetri:** kertakäyttökatri, tarpeen mukaan, dilataatiokatri
- **Virtsankeräyspusseja:** tyhjennettäviä pusseja, tyhjennettäviä virtsankeräyspusseja jalkaan kiinnittämistä varten reisivirtsapussien kiinnitysnauha
- **Katetriventtiilit/ katetrisulkia hanalla:** kestokatetria varten
- **Urinaalit:** kertakäyttöurinaali, urinaalin kiinnitysnauha
- **Anaali-inkontinenssi:** anaalitampongi, aloitetaan aina erikoissairaanhoidossa
- **Suolihuuhtelutuotteet:** lähetteen mukaan
- **Inkontinenssituotteet**

LAPSET: Yli 3-vuotiaille lapsille, joilla on lastenlääkärin diagnosoima pitkäaikaissairaus tai kehitysvamma, voidaan tarpeen mukaan antaa 5 vaippaa/vuorokausi. Pelkät yökastelijat eivät ole oikeutettuja vaippoihin.

AIKUISET: nykyiset sopimustuotteet.

Inkontinenssituotteita myönnetään lähetteen perusteella, korkeintaan 4 kpl per vuorokausi, korkeintaan 3 eri tuotetta ja ainoastaan henkilöille, joilla on tutkitusti keskivaikea tai vaikea inkontinenssi. Jos asiakas tarvitsee useamman kuin 4, hän maksaa nämä itse.
Poikkeustapaus: henkilöt, joilla on vakava kehitysvamma tai muu erikoistilanne.

Pants/inkohousut arvioinnin mukaan asiakkaille, jotka käyvät itsenäisesti WC:ssä. Inkohousun tulee tukea asiakkaan omatoimisuutta **Kahta eri tuotetta ei saa käyttää samanaikaisesti.**

4.2 Avannepotilaiden hoitotarvikkeet

Hoitotuotteita valittaessa on otettava huomioon asiakkaan yksilölliset tarpeet ja ongelmatilanteet. Asiakasta hoitava yksikkö on tietyin perustein valinnut tuotteet, joita ei pidä vaihtaa ilman perusteltuja syitä. Avannehoitaja seuraa ja arvioi säännöllisesti hoitotarviketarvetta.

- **Paksusuoliavanne:** suljettu pussi suodattimella, suodattimella varustettu tyhjennettävä pussi, avannelevy
- **Ohutsuoliavanne:** tyhjennettävä pussi, avannelevy
- **Virtsavanne:** avannepussi (pussissa on oltava takaisku- ja tyhjennysventtiili), avannelevyt, yöpussi
- **Muut avannetarvikkeet:** suojapasta, ihonsuojarengaat, voide, suihke tai puikko yksilöllisen tarpeen mukaan, vyöt tarvittaessa, saunapussit

Muiden tarvikkeiden tarpeen selvittää avannehoitaja ja ne jaetaan erikseen annetun erikoistodistuksen mukaan. Osa avannetuotteista voidaan myös toimittaa kotiin toimittajien välityksellä.

4.3 Diabetestarvikkeet

Diabeteksen seuranta - ja hoitovälineet annetaan asiakkaalle yksilöllisen hoitosuunnitelman mukaan. Diabeteksen seurannassa tarvittavien liuskojen jakelussa noudatetaan pääsääntöisesti Diabeteksen Käypä Hoito – suositusta.

Maksutta jaetaan diabeteksen hoidossa ja seurannassa tarpeelliset tarvikkeet, jotka ovat kaupungin/kunnan (jatkossa Hyvinvointialueen) sopimustuotteita. Tuotteiden saaminen edellyttää diabetesdiagnoosia. Poikkeuksena diabetestarvikkeita annetaan joillekin erityisryhmille, joilla on lääketieteellisin perustein todettu tarve:

- Raskaana olevat
- Lihavuusleikatut, ei diabetesta (hypotaipumus)
- Kortisonilääkitystä saava potilas, yksilöllinen tarve
- Munuais- ja haimansiirron saaneet, yksilöllinen tarve
- Lihavuuden hoidon pistettäviin lääkkeisiin neulat
- Erikoissairaanhoidon läheteellä, yksilöllinen tarve (esim. ketogeeninen dieetti epilepsiaa sairastavilla)

Asiakkaalle annetaan yksi insuliinikynä/insuliinilaji. Rikkoutuneen kynän palauttaminen hoitotarvikejakeluun on ehtona uudelle kynälle. Tahallisesti rikutun tai hukatun kynän tilalle asiakas hankkii itse uuden kynän. Tarvittaessa asiakas voi ostaa lisää tarvikkeita apteekista tai Diabetesyhdistyksen toimistosta. Ruokavaliohoidolla oleva asiakas, jolla ei ole diabetesdiagnoosia, hankkii testiliuskat itse. Ihon desinfektioaineet eivät kuulu jakeluun. Normaaliin puhtauteen ja ihon hoitoon tarvittavat tuotteet asiakas hankkii itse. Taudin alkuvaiheessa, hoitomuutoksen yhteydessä, lapsilla ja raskauden aikana liuskojen tarve on tavanomaista suurempi. Aikuisten liuskojen lisätarve on määrääkainen. Lisäksi liuskoja annetaan tarpeen mukaan hoidon opetusvaiheissa sekä ongelmatilanteisiin liittyvissä hoidon arviointi-, muutos ja tehostamisvaiheissa senhetkisen, yhdessä sovitun hoitosuunnitelman mukaisesti (esim. muutokset lääkehoidossa, näkövamma ja infektiotaudit).

4.4 Haavanhoitotarvikkeet

Yksilöllisten ohjeiden/tarpeen mukaan.

Hoitoyksikkö (vastaanotto, vuodeosasto tai kotisairaanhoido), jossa haavaa hoidetaan, antaa haavanhoitotarvikkeet 3 kuukautta lyhyempään tarpeeseen. Väliaikaiset haavanhoitotuotteet toimenpiteen jälkeen eivät kuulu hoitotarvikejakeluun.

Yli 3 kuukautta ylittävään haavanhoitotarpeeseen annetaan hoitotarviketodistus. Todistuksen antaa terveydenhuollon koulutuksen saanut ja haavanhoitoon perehtynyt henkilö osastolla, vastaanotossa tai kotisairaanhoidossa. Jos haava ei ole parantunut 4 viikon hoidon jälkeen, on tehtävä jatkoselvityksiä.

Potilaalla on 3 kuukauden omavastuu.

Nesteet ja voiteet potilas hankki itse (myös Prontosanin ja keittosuolan).

4.5 Muut pitkäaikaissairaudet

Yksilöllisten ohjeiden/tarpeen mukaan:

TRAKEOSTOMIATARVIKKEET, LETKUT, KATETRIT, IMUKATETRIT,
NENÄMAHALETKU, RAVINNONSIIRTOLETKUT, IMULAITTEEN PUSSI,
REKTAALIKATETRI, DIALYYSITARVIKKEET, INJEKTIOTARVIKKEET (ei diabetes),
TARVIKKEET HENGITYSSAIRAUKSIIN

4.6 Hoitotarvikejakelu ei jaa

Pesukintaat, pesuvoiteet, puuteri (talkki)

Suojakäsineet, kaarimaljat, nenäliinat, ruokalaput, mehupillit, kertakäyttömukit, lääkekupit

Vuoteensuojat, paperipoikkilakanat

Muoviset alusastiat, virtsapullot, katetrisointisetit

Haavanhoitotuotteet (joiden tarve on alle 3 kuukautta)

Atulat, pinsetit, kyretit, pikasiteet, laastarit, vanutikut, steriilit kompressit

Keittosuolaliuos ja muut lääkeluokset esim. steriili vesi, käsien desinfiointiaine, ihon desinfiointiaine/pesulaput, Prontosan, Xylocain

Tukisukat

Insuliinipumpun vyö ja kotelo (kumpikin on aloituspaketissa), verensokerimittarin paristo

INR-testiliuskat, virtsatestiliuskat

Astia neulojen hävittämiseen/astia ongelmajätteelle

Lääkeannostelijat

Hoitohenkilökunnan suojavaatteet

Koska maksuttomia hoitotarvikkeita jaetaan pitkäaikaisten sairauksien hoitoon, potilaan itse kustantamia hoitotuotteita ovat mm. kirurgisten hoitotoimenpiteiden jälkihoidossa tarvittavat haavanhoitotuotteet (hoito pääsääntöisesti kotona toteuttavaa omahoitoa), lääkinnälliset valmisteet, hoitamisen yhteydessä tarvittavat ja normaaliin henkilökohtaiseen hygieniaan/perushoitoon liittyvät tuotteet (terveyssiteet, pesuvoiteet, ruokalaput, vanu jne).

Hoitajien tarvitsemat hoitotarvikkeet, mm. hanskat ja pesulaput kustantaa se yksikkö, joka hoitaa potilasta.

Esimerkiksi yliopistosairaaloiden antamat todistukset eivät automaattisesti velvoita tietyn tarvikkeen luovuttamiseen, vaan ne voidaan kyseenalaistaa, jos ne sisältävät hoitotarvikejakeluun kuulumatonta tarvikkeita. Pääasiassa noudatamme oman hyvinvointialueen kriteerejä. Tarvittaessa otamme yhteyttä lähetteen tehneeseen yksikköön, jos on kysyttävää.

5. Jakelupisteet ja yhteystiedot

Ovat hyvinvointialueen kotisivulla:

<https://pohjanmaanhyvinvointi.fi/palvelumme/terveys-ja-sairaanhoitopalvelut/terveyskeskusten-palvelut/hoitotarvikejakelu/>